

Οι «ασυλίες» δεν έφεραν την άνοιξη στον τραπεζικό... χειμώνα

Οι σύγχρονες επιχειρήσεις του χρήματος (τράπεζες και λοιποί χρηματοδοτικοί οργανισμοί) διαδραματίζουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην οικονομία μιας χώρας. Εξίσου σημαντική,

όμως, είναι και η παρουσία των λοιπών επιχειρήσεων που αναγκαστικά προσφεύγουν στις υπηρεσίες των πρώτων. Ιδίως οι τράπεζες ως χρηματοδοτικοί οργανισμοί ασκούν αποφασιστική επίδραση στην ανάπτυξη και τη λειτουργία μιας επιχείρησης, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα ώστε η άσκηση του χρηματοδοτικού έργου να συνεπάγεται την αυτόθρον αυξημένη ευθύνη και μέριμνα για την ομαλή πορεία και τα εν γένει συμφέροντα της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης. Κατά πάγια θέση της νομικής επιστήμης και της νομολογίας η άσκηση των δικαιωμάτων των τραπεζών -λόγω ακριβώς του αυξημένου κοινωνικού ρόλου και της δεσποζουσας θέσης που απολαμβάνουν στο πλαίσιο μιας εθνικής οικονομίας- θα πρέπει να εναρμονίζεται με τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών πθών. Οι τελευταίες, μάλιστα, επιβάλλουν σε μια τράπεζα -λόγω και της φύσεως της πιστωτικής σχέσεως, ως διαρκούς ενοχικής σχέσης ιδιαίτερης εμπιστοσύνης μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών- την υποχρέωση πίστης και προστασίας εν γένει των συμφερόντων των πελατών της, έτσι ώστε να αποφεύγεται κάθε υπέρμετρα επαχθής συνέπεια, ικανή να επιφέρει βλάβη σε αυτούς (πιστούχους).

Όλα τα ανωτέρω απέκτησαν ανάγκη άμεσης και απτής εφαρμογής την τελευταία δεκαετία που η χώρα μας ταλανίζεται από μια πρωτόφαντη οικονομική κρίση. Ουδείς μπορεί να ισχυριστεί ότι, συλλήβδην, το τραπεζικό σύστημα ανταποκρίθηκε στην ανωτέρω περιγραφόμενη κοινωνική και οικονομική υποχρέωσή του. Ίσως διότι και το ίδιο χρεοκόπησε τουλάχιστον δύο φορές μέσα στην κρίση, ενώ και η πρόσφατη «μυθική» υποστήριξή του μέσω του σχεδίου «Ηρακλής» πάλι αγγίζει την τσέπη του μέσου φορολογούμενου, από τη στιγμή που οι κρατικές εγγυήσεις προσημετρώνται στο δημόσιο χρέος.

Στην πρόσφατη, μάλιστα, επίσκεψη των τεχνικών κλιμακίων της περιόνημης «τρίοικας» (ναι, αυτής που δήθεν διώξαμε το 2015 αλλά εξακολουθεί να μας επισκέπτεται ακόμη και μετά την τυπική λήξη των μνημονίων) διαπι-

στώθηκε ότι το πρόβλημα του ιδιωτικού χρέους παραμένει ακανθώδες. Επιχειρήσεις και νοικοκυριά οφείλουν σήμερα 224 δισ. ευρώ σε Δημόσιο και τράπεζες, ενώ οι οφειλές στις τελευταίες εξακολουθούν να ανέρχονται σε 99 δισ. ευρώ. Ιδίως η κληρονομιά των NPEs των ελληνικών τραπεζών είναι πολλαπλάσια από αυτή που παρατηρείται στην Ισπανία, στην Πορτογαλία, στην Ιταλία ή την Ιρλανδία. Οι μέθοδοι ανάκτησης των απαιτήσεων δεν αποδείχθηκαν ιδιαίτερα αποτελεσματικοί στην πράξη. Μόλις πρόσφατα η Goldman Sachs σε

έκθεσή της παρατήρησε ότι σημαντικό μέρος της μείωσης των NPEs που προβλέπεται για την περίοδο 2019-2022 θα υλοποιηθεί μέσω των ανακτήσεων ενεργητικού ακινήτων (real estate assets). Αν συμπεριληφθεί το μεγαλύτερο μέρος ακινήτων στον ορισμό των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων (NPEs) τότε ο ρυθμός απομείωσης των τελευταίων θα επιβραδυνθεί αισθητά. Την ίδια στιγμή οι τραπεζικές καταθέσεις αυξήθηκαν αλλά η ρευστότητα εξακολουθεί να παραμένει το ιερό δισκοπότηρο του ημεδαπού τραπεζικού συστήματος...

Σήμερα όλοι προσδοκούν πως τα ποικίλα funds θα κάνουν όσα απέτυχαν να πράξουν οι τράπεζες. Είτε να ρυθμίσουν είτε να ανακτήσουν βιαίως τις απαιτήσεις από μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Για ποιο λόγο να πετύχουν οι «εταιρείες απόκτησης απαιτήσεων» εκεί όπου απέτυχαν οι τράπεζες; Πώς γίνεται οι πρώτες να εμφανίζονται πιο αποτελεσματικές όταν τα στελέχη τους είναι πρώην εργαζόμενοι στις δεύτερες; Μήπως έχουν καλύτερο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας; Η απάντηση είναι αρνητική. Με τον Κώδικα Δεοντολογίας παρασχέθηκε στις τράπεζες σειρά εργαλείων διαχείρισης μιας απαίτησης [από την οικειοθελή παράδοση ακινήτου έναντι χρέους μέχρι τη σημαντική απομείωσή της (κούρεμα)], ενώ με το άρθρο 65 Ν. 4472/2017 παρασχέθηκε «ποινική ασυλία» στα στελέχη που εργάζονταν στον τομέα αναδιαρθρώσεων ή μεταβιβάσεων δανείων, η οποία στην ουσία γενικεύθηκε με τις διατάξεις του Ν. 4367/2019. Στην ουσία δηλαδή ουδείς επιχειρηματίας μπορεί να εγκυβιάσει ένα τραπεζικό στέλεχος για τον τρόπο που διαχειρίζεται ένα κόκκινο δάνειο. Μόνον η ίδια η τράπεζα διά των καταστατικών οργάνων της μπορεί να επέμβει. Για ποιο λόγο, λοιπόν, οι ουσιαστικές νομοθετικές παρεμβάσεις του κράτους απέτυχαν να φέρουν την «άνοιξη» στον τραπεζικό χειμώνα;

Μια πρώτη εξήγηση έχει να κάνει με την απουσία στιβαρής ιδιοκτησίας των συστημι-

κών τραπεζών. Ιδίως μετά την έμμεση «ευρωενωσοποίηση» των τραπεζών και τον έλεγχο των διοικήσεων από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας απουσίασαν οι βασικοί μέτοχοι που μπορούσαν να λάβουν πρωτοβουλίες -ίσως ριψοκίνδυνες- για την πλήρη εκκαθάριση του «κόκκινου χαρτοφυλακίου». Εξίσου σημαντική αιτία είναι η απουσία εύληπτης στοχοθεσίας για τα μεσαία τραπεζικά στελέχη με παροχή αντίστοιχων κινήτρων και κυρώσεων. Ο σημαντικότερος, όμως, λόγος είναι ο λογιστικός χειρισμός των «προβλέψεων». Τράπεζες δίχως ίδια κεφάλαια να αντέξουν σημαντική απομείωση της ονομαστικής αξίας των δανείων τους απέφευγαν είτε τις απομειώσεις των απαιτήσεών τους (κούρεμα) είτε το «άτοκο παρκάρισμα» μέρους της οφειλής (zero interest balloon payment) το οποίο επίσης προϋπέθετε αντίστοιχες «προβλέψεις», με αποτέλεσμα η «βιώσιμη αναδιάρθρωση» να αποδεικνύεται όνειρο θερινής νυκτός.

Αυτό που δεν μπόρεσαν να κάνουν στα χρόνια της κρίσης οι τράπεζες (λ.χ. λογιστική διαγραφή απαιτήσεων) εμφανίζονται πρόθυμες να πράξουν σήμερα μέσω της μεταβίβασης

των απαιτήσεών τους σε τρίτους. Πράγματι, θα «εκκαθαρίσουν» τους ισολογισμούς τους. Σε ποιο χρόνο όμως και με ποιο αντάλλαγμα; Στο τέλος θα υπάρχουν εν ζωή οι αυριανοί πελάτες τους ή η ημεδαπή επιχειρηματικότητα θα έχει πλήρως αποδιαρθρωθεί και όσοι ισχυροί παίκτες απομείνουν θα απολαμβάνουν φθηνότερες γραμμές πίστωσης από το εξωτερικό; Δεν είναι ίσως τυχαίο ότι η ίδια η Goldman Sachs, στην τελευταία έκθεσή της εκφράζει ζωηρές επιφυλάξεις για τα σχέδια μείωσης των (NPEs) που έχουν ανακοινώσει οι τράπεζες. Προφανώς, οι ανωτέρω επιφυλάξεις μπορεί να διασκεδαστούν. Είτε μέσω της επίτευξης ισχυρότερης από την αναμενόμενη οικονομικής ανάπτυξης είτε μέσω της εμφάνισης νέων δυνάμεων (απότοκος μιας γόνιμης συνεργασίας παλαιών και νέων τραπεζιτών) που μπορούν να ανακτήσουν τον ουσιαστικό έλεγχο των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων. Only time will tell... [SID:13380203]

Του Αργύριου Αργυριάδη*

Σήμερα όλοι προσδοκούν πως τα ποικίλα funds θα κάνουν όσα απέτυχαν οι τράπεζες. Είτε να ρυθμίσουν είτε να ανακτήσουν βιαίως τις απαιτήσεις από μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Για ποιο λόγο να πετύχουν οι «εταιρείες απόκτησης απαιτήσεων» εκεί όπου απέτυχαν οι τράπεζες; Πώς γίνεται οι πρώτες να εμφανίζονται πιο αποτελεσματικές όταν τα στελέχη τους είναι πρώην εργαζόμενοι στις δεύτερες; Μήπως έχουν καλύτερο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας; Η απάντηση είναι αρνητική.